

Vyjádření školitele
Aleny Teskové-Roreitnerové k průběhu studia a k disertační práci
Paměť a čas v Augustinových Vyznáních a v Proustově Hledání ztraceného času
předkládané na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK v roce 2018

Hodnocení celého doktorského studia

Alena Tesková-Roreitnerová ukončila studium filosofie na FF UK v r. 2010 diplomovou prací „Založení smyslu mezi Husserlem a Merleau-Pontym“, téhož roku zahájila doktorské studium na téže ústavu. Původně se přihlásila s tématem „Paměť jako přítomnost nepřítomného u Augustina a v současném myšlení“, během práce však téma rozšířila o motiv času a zároveň zúžila na Augustinova Vyznání a Proustův román (k této změně oficiálně došlo v březnu 2018).

V r. 2015-2016 doktorandka absolvovala semestrální stipendijní pobyt na Université Paris I Sorbonne a v letech 2011, 2014, 2016 a 2017 ještě kratší studijní pobyty v knihovnách v Kostnici, Berlíně a Paříži, kde měla přístup k pramenům a literatuře.

Během svého studia se doktorandka v letech 2009-2012 podílela na grantovém projektu „Fenomenologie vnímání a ontologie světa u Merleau-Pontyho“ (GAAV, hlavní řešitel J. Čapek) a v letech 2012–2015 na výzkumném záměru FF UK „Základy moderního světa v zrcadle literatury a filosofie“. V r. 2015 získala sama vnitřní grant FF UK „Filosofické aspekty Proustova pojetí času a paměti“. Rovněž se aktivně zúčastnila „Letní školy interdisciplinárních přístupů“ (Praha 2011) a zahraniční konference „The Knowledge of God: East and West Dogmatic and Spiritual Dimensions“ (Lvov 2014).

Díličí výsledky své disertační práce doktorandka uveřejnila ve dvou článcích „Paměť, zapomínání a časová diskontinuita: o minulosti, která se nevypráví“ (M. Poliaková *et alii*, vyd., Uzel na kapesníku: vzpomínka a narativní konstrukce dějin, FF UK Praha 2014, str. 15-37) a „Kvalitativní čas v Proustově Hledání ztraceného času“ (Svět literatury 52, 2015, s. 59-79). Krom toho publikovala studii „Umělecké dílo jako překlad knihy přírody: několik poznámek k „Filosofii jazyka Waltera Benjamina“ (Svět literatury 44, 2011, s. 5-24), jako editorka připravila spolu s J. Fulkou výbor „Maurice Merleau-Ponty: Založení a podstata“ (Oikúmené, Praha 2011, 222 s.), přeložila několik článků z oblasti francouzské fenomenologie a jako redaktorka se podílela na českém vydání knih Maurice Merleau-Ponty, „Fenomenologie vnímání“ (Oikúmené, Praha 2013) a Gilles Deleuze, „Spinoza. Praktická filosofie“ (Oikúmené, Praha 2016). K zahraniční publikaci připravila článek „Augustine's Search for God in Memory“.

V zimním semestru 2011/2012 se doktorandka podílela jako spoluvedoucí na kursu své školitelky „Filosofie řeči Waltera Benjamina“ pro posluchače ETF UK a FF UK, během celého doktorského studia se aktivně zapojovala i do jiné výuky na FF UK i ETF UK. Širšímu publiku nabídla přednášku „Čas ve vztahu k věčnosti a čas ve vztahu k druhým podle Augustinových Vyznání“ (Praha 20. 4. 2016).

Doktorandka splnila všechny položky studijního plánu, získala zkušenost s účastí na konferencích, výukou i publikováním a zejména s prací překladatelskou a editorskou, kde osvědčila nesporné kvality.

Celkové zhodnocení disertační práce, připomínky

Zájem doktorandky se dlouhodobě obrací k oblasti francouzské fenomenologie, která inspirovala i původní volbu tématu („paměť jako přítomnost nepřítomného“). Jeho zpracování u teologického autora 4. století na jedné straně a francouzského romanopisce 20. století na straně druhé, u nichž lze hledat nejen autobiografický zájem o paměť, ale také společné platonské motivy, je nepochybně zajímavé, zároveň však i velice obtížné pro velmi odlišný a primárně nefilosofický charakter jejich díla. Toto srovnání školitelka původně doktorandce navrhla jako téma seminární práce z oblasti středověké filosofie (tato práce se však pro malý formát nakonec omezila na Augustinova „Vyznání“); rozhodnutí soustředit se na ně v disertačním projektu není samo o sobě nelogické, neboť tomuto srovnání doposud nebyla v literatuře věnována detailnější pozornost. Doktorandka však musela sama formulovat filosofické otázky, které položila svým autorům, a odpovědi byla nucena najít spíše implikované v jejich dílech než tematicky zpracovány. K takovému postupu je třeba eminentní filosofické pozornosti a fantazie, kterou doktorandka podle mého názoru plně osvědčila.

Provedení tohoto záměru naráželo však od počátku také na některé obtíže. Doktorandka nestudovala latinu ani teologii, ale ani romanistiku, neměla mnoho zkušeností se soustavnou historickou prací. Proto je třeba ocenit houževnatost, s jakou se potýkala nejen s taji Augustinova jazyka a myšlení, ale také s délkou a proměnlivou záživností Proustova románu.

Pro mnohost jiných zájmů a v posledních ročnících také pro potřebu vydělávat si na studia se doktorandka bohužel disertaci nevěnovala zcela soustavně (v tomto smyslu je téma „ztraceného času“ patrně příznačné). Definitivní verze práce byla dokončena zcela na poslední chvíli a jako školitelka jsem se s ní mohla seznámit až po jejím odevzdání. Celek, který takto vznikl, nepokládám za zcela vyvážený (je zde věnováno nepoměrně více pozornosti času než paměti, doktorandka zápasí na mnoha stranách s výklady Augustinova pojetí času atd.), některá témata důležitá pro oba autory jsou opomenuta či marginalizována (kupř. souvislost paměti s vůlí), naopak motivy, kterým je věnováno více pozornosti, nejsou vždy vyloženy zcela přesvědčivě (kupř. „společný čas“).

Na druhé straně doktorandka v mnoha velice zajímavých rozhovorech nad odevzdanými kapitolami, v jednotlivých analýzách své práce i ve svých publikovaných článcích prokázala nesporné filosofické nadání a skutečný zájem o zvolené téma. Její disertace je psána velmi kultivovaným jazykem, prozrazuje pečlivost a zkušenost s ediční prací.

Závěr

Přes některé nedostatky zmíněné výše je práce nepochybně přesvědčivým svědectvím o autorčině schopnosti klást si filosofické otázky i nad nefilosofickými texty, o její filosofické erudici i vysoké kultuře jazyka. Proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „prospěla“.